

AIB-V-3/2010.
(AIB-V-3/2010-2014.)

J e g y z ő k ö n y v *

az Országgyűlés **Alkotmányügyi, igazságügyi és ügyrendi bizottsága**
Az országgyűlési képviselők számának csökkentéséhez szüksége választójogi
reformot előkészítő albizottságának
2010. október 26-án, kedden, 13 óra 5perckor
az Országház főemelet 58. számú tanácstermében
megtartott üléséről

* *A jegyzőkönyv eredeti hitelesített példánya az Országgyűlés Levéltárában megtalálható.*

Tartalomjegyzék

<i>Napirendi javaslat</i>	3
<i>Az ülés résztvevői</i>	4
<i>Elnöki megnyitó</i>	5
<i>A napirend elfogadása, határozatképesség megállapítása</i>	5
<i>A választási rendszer kérdéseinek megtárgyalása</i>	5
<i>A nemzeti és etnikai kisebbségek országgyűlési képviselete szabályozásának megtárgyalása</i>	12

Napirendi javaslat

- 1. A választási rendszer kérdéseinek megtárgyalása**
(A 2010. szeptember 29-én megkezdett tárgyalás folytatása)
- 2. A nemzeti és etnikai kisebbségek országgyűlési képviselői szabályozásának megtárgyalása**

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: **Dr. Salamon László (KDNP)**, az albizottság elnöke

Dr. Lamperth Mónika (MSZP), az albizottság alelnöke

Dr. Horváth Zsolt (Fidesz - Veszprém megye, 6. vk.)

Dr. Gyüre Csaba (Jobbik)

Helyettesítési megbízást adott

Dr. Vitányi István (Fidesz) dr. Horváth Zsoltnak (Fidesz - Veszprém megye)

(Az ülés kezdetének időpontja: 13 óra 5 perc)

Elnöki megnyitó

DR. SALAMON LÁSZLÓ (KDNP), albizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Tisztelt Albizottság! Mindenkit tisztelettel és szeretettel köszöntök, ülésünket megnyitom.

A napirend elfogadása, határozatképesség megállapítása

Napirendi javaslatomat az írásbelivel egyezően tartom fenn, tehát az első napirendi pont a választási rendszer kérdéseinek megtárgyalása. Ehhez hadd tegyem hozzá, hogy ezt a napirendi pontot azért javaslom fölvenni, mert abban maradtunk a legutóbbi alkalommal, méltányoltuk azt, hogy a korábban kitűzött üléshez képest bekövetkezett változáshoz nehezen lehetett alkalmazkodni, és Lamperth Mónika kérte, hogy legyen lehetősége a Szocialista Párt álláspontját az albizottsági ülésen előadni; ennek lehetőségét teremti meg ez az első napirendi pont. A Jobbik ígért ugyan egy anyagot 15-re, ezt én most megkaptam 3 perccel ezelőtt, és elméletileg erről is lehet tárgyalni, bár valószínűleg nekem az lesz az indítványom, hogy erre később térjünk vissza, hogy legyen módunk megismerni. Azt nem kifogásolom, és arra lehetőséget adok, ha Gyüre Csaba kívánja, akkor legalább szóban adja elő. *(Dr. Gyüre Csaba: Köszönöm szépen.)*

Tehát a választási rendszer kérdéseinek megtárgyalása az első napirendi pont, a második pedig a nemzeti és etnikai kisebbségek országgyűlési képviselői szabályozásának megtárgyalása. Ehhez én készítettem egy leltárt, és ebben a leltárban szerepel II. szám alatt ez a problémakör.

A napirendet illetően, ha nincs észrevétel – írásban legalábbis nem kaptam, amit a Házsabály előír –, akkor a határozathozatal következik.

Mielőtt a szavazás megtörténik, rögzítjük, hogy Vitányi Istvánt Horváth Zsolt képviselő úr helyettesíti.

Ki támogatja a napirendet? *(Szavazás.)*

Megállapítom, hogy egyhangúlag elfogadtuk.

A választási rendszer kérdéseinek megtárgyalása

Az első napirendi pont keretében rögtön megadom a szót Lamperth Mónikának.

DR. LAMPERTH MÓNIKA (MSZP): Köszönöm szépen, elnök úr. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Képviselőtársaim! A kezdetektől a Magyar Szocialista Párt támogatja azt az eljárási rendet, hogy először koncepcionális kérdésekről tárgyaljunk. Tesszük ezt annak ellenére, hogy a parlamenti ciklus elején, amikor a kormánypárti többség benyújtott egy, az alkotmánymódosításhoz – a létszámhoz – illeszkedő választási törvényjavaslatot, akkor mi is benyújtottuk a saját javaslatunkat. Ezért is nem írtunk fő koncepciót, mert bár ez fordítva szokott történni, hogy először van koncepció, utána normaszöveg, de miután mi egy normaszöveget nyújtottunk be, szeretném megerősíteni az abban látható koncepcionális elemeket. Ha megengedi, elnök úr, ezt nagyon röviden elmondanám, és utána tudunk tovább haladni. *(Az elnök bólint.)*

Az első kérdés a választási rendszer arányosságához kapcsolódik. A Magyar Szocialista Párt hosszú évek óta következetesen képviseli azt az álláspontot, hogy arányosabb választási rendszer legyen, vagyis arányos választási rendszert szeretnénk. Elnök urat nem kell erre emlékeztetnem, mert sokszor föllevenítettük közös emlékünket, az 1998-2002. közötti parlamenti ciklusban, amikor Pokol Béla elnök úr vezetésével választási reformbizottság alakult – Salamon elnök úrral mindketten dolgoztunk ebben a bizottságban –, mi akkor is ezt az álláspontot képviseltük, és akkor ez nem kapott kétharmados többséget.

Azért osztottam ki ezt a táblázatot (*Felmutatva.*), ha egy pillantást vetnek erre képviselőtársaim – és van még itt fénymásolt példány, ha a sajtót érdekli, szívesen rendelkezésükre bocsátom –, ez az országgyűlési választások eredményét mutatja be 1990-től 2010-ig, ahol nagyon is világosan követhető az, hogy ez a választási rendszer aránytalan. Csak hadd mondjak néhány példát! 1990-ben a Magyar Demokrata Fórum az első fordulóban 24,7 százalékos választási eredménnyel 42,4 százalékos mandátumarányt szerzett. Tehát akkor az MDF volt a kedvezményezettje ennek a torz, a kormányozhatóság érdekében szándékosan eltorzított választási rendszernek. 1994-ben a Magyar Szocialista Párt volt ennek a nyertese, hiszen 31,2 százalékos első forduló szavazati aránnyal 54,1 százalékos mandátumarányra tettünk szert. 1998-ban is érdekes módon alakult, az első fordulóban még az MSZP vezetett, akkor szoros volt az eredmény, ez a választási rendszer itt a két első erősítette fel, az MSZP-t és a Fideszt. Folytathatnám tovább, le van itt írva, akit érdekel, kérem, hogy tanulmányozza.

Mindösszesen azért készítettem el ezt a táblázatot és hoztam el, mert ebből nagyon jól kiviláglik, hogy a pártok a társadalmi támogatottság sorrendjében kapnak támogatást. Aki a sor elején áll, az a választási rendszertől támogatást kap, hiszen fölnagyítja, és azt eredményezi, hogy olyan politikai szlogeneket lehet mellé állítani egy 52 százalékos győzelemnek, mint a „fülkeforradalom” és hasonlók.

De most szigorúan a szakmánál maradva, 20 évvel a rendszerváltás után érdemes és szükséges megváltoztatni a választási rendszert az arányosság szempontjából, hogy jobban, precízebben, vagy még pontosabban, jól és precízen tükrözze a választópolgárok akaratát. Ez a rendszer, a rendszerváltáskor szándékosan eltorzított rendszer – az ellenzéki kerekasztalban történő megállapodás alapján –, azért, hogy kormányozható legyen, de ma ez a kisebb támogatottsággal rendelkező politikai erőket sújtja, a nagyobbakat pedig felerősíti, s ez mindenképpen manipulációra ad lehetőséget.

Mi azt mondjuk, és például most az adórendszernél látom, hogy a kormányoldal állandóan az arányosságot sulykolja, miközben ott nem ez a lényeg, ott egy igazságos rendszert máshogyan is föl lehetne állítani. Itt, ahol pedig fontos lenne az arányosság, hiszen az a választópolgárok politikai akaratának a lefordítása, és itt nincs szó szolidaritásról, mint mondjuk az adórendszernél, ahol szerintem kellene erről többet beszélni és érvényesíteni, itt a választók akaratának precíz lefordítása politikai érdek, és a társadalom demokrácia iránti elkötelezettségének érdeke is szerintem emellett szól.

Ezért szeretném azt megerősíteni, hogy a Magyar Szocialista Párt az arányos választási rendszert tartja szükségesnek, és az, amit mi beterveztünk, az egyfordulós, listás szavazás, és az egy arányos választási rendszert eredményez. Láttam a jegyzőkönyvből az ellenérveket, láttam Horváth Zsolt képviselő úr érvelését is az előző bizottsági ülésen, tehát ismeretében vagyok ezeknek az érveknek. Én azt gondolom, hogy az egyéni választókerületknél persze van létjogosultsága egy olyan érvelésnek, hogy a választópolgár jobban ráismer arra, hogy ki az a képviselő, akit ő megválasztott. De hogyha lefoglalják ilyen hihetetlen mértékben, vagy lecsökkentjük ilyen jelentős mértékben – hozzáteszem, nagy társadalmi támogatottság mellett – a képviselők létszámát, akkor olyan mega egyéni választókerületeket kell kijelölni, hogy az a fajta közvetlen kapcsolattartás, ami ma egyébként erénye ennek a rendszernek, lehetetlenné válik.

Most csak egy hozzávetőleges számtan, legjobban a saját megyémet ismerem, „Somogyországot”, Somogy megyében hat egyéni választókerület van, és öt listás mandátum szerezhető, ami vagy kiosztható, vagy nem, a matematika alapján; négyet szoktak általában kiosztani. Ezt, ha tartani akarjuk az alkotmányt – márpedig akarjuk, azt hiszem, ebben vagyunk egyformán és erősen elkötelezettek –, akkor legalább három, kettő vagy három jut Somogy megyére. Csináltak önök egy listát a törvénytervezethez, tehát három, ami azt jelenti, hogy Somogy megyének három egyéni képviselőjelöltje lehet. Ez semmivel sem jelentene

szorosabb kapcsolattartást, minthogyha arányosan, pártlistán megválasztanának képviselőket, és mondjuk – csak játszunk el a számokkal –, nyerne három MSZP-s és kettő fideszes, akkor természetes, hogy ez a három MSZP-s megfelelő területen tudna kapcsolatot kialakítani. Tehát az arányosság mellett a közvetlen kapcsolattartás igényének a mi szisztémánk is eleget tud tenni.

Azt hiszem, hogy az arányosság mellett elég sokat érveltem, köszönöm az eddigi türelmüket, a másik három pontról egy-egy mondatot fogok mondani, ami lényegesen egyszerűbb lesz. A nemzeti és etnikai országgyűlési képviselőket át tudom lépni, mert az külön napirend, de most aszerint megyek sorban, elnök úr, amit ide terjesztett. A mandátumszerzési küszöb szabályozásának kérdésében...

ELNÖK: Elnézést kérek, csak azért szólok, hogy orientáljam Lamperth Mónika képviselőtársunkat, a napirendi javaslatom – ez talán nem derült ki –, végig fog menni a választási reform koncepcionális kérdéseiről készült összesítő leltáron. Tehát ma a választási rendszer van napirenden, majd külön napirendi pont lesz a nemzeti és etnikai kisebbségek szabályozása, és aztán külön napirendként fogunk beszélni a listás mandátumszerzés szabályozásáról, végül egy külön napirend a bejutási küszöb kérdése. *(Dr. Lamperth Mónika: Megértettem, köszönöm szépen.)* Nem korlátozni akarom a képviselő asszonyt, hanem ellenkezőleg, ezekre majd kellő időt szánunk önálló napirendek keretében, de nem ma.

DR. LAMPERTH MÓNIKA (MSZP): Köszönöm szépen, elnök úr, az eljárási segítséget. Akkor azt hiszem, hogy a lényegét elmondtam az álláspontunknak, nem is akarom tovább húzni az időt. Tehát mi azért tettük le a voksot az egyfordulós, listás, arányos választási rendszer mellett, mert azon túl, hogy ez takarékos, igazságosabb, és lényegesen jobban kifejezi a magyar társadalom szempontjait, a magyar társadalom álláspontját politikai kérdésekben, és 20 évvel a rendszerváltás után, azt gondolom, eljött az ideje annak, hogy egy modern és arányos választási rendszere legyen Magyarországnak. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Most azt gondolom *(Dr. Gyüre Csaba jelentkezik.)*, fog kapni Gyüre Csaba szót a saját javaslata előterjesztésére, de amennyire most felületesen látom, ez nem ütközik, hanem egy külön gondolatot hoz. *(Dr. Gyüre Csaba: Igen, kiegészíti.)* Tehát azt tanácsolnám, hogy ahhoz szóljunk hozzá, ha van ilyen szándék, amit Lamperth Mónika elmondott, tehát az arányos kontra többségi vagy vegyes rendszer viszonyához. A többségi rendszer nincs alternatívaként elővezetve, hanem csak a vegyes vagy arányos rendszer. Ehhez a kérdéshez akar-e hozzászólni valaki, figyelemmel arra is, hogy a vegyes rendszer mellett mi érveltünk a múlt alkalommal.

Gyüre Csaba!

DR. GYÜRE CSABA (Jobbik): A múltkor már azt hiszem, elég részletesen elmondtam az álláspontunkat ezzel kapcsolatban. Valóban, úgy tűnik, amit Lamperth Mónika alelnök asszony elmondott, hogy valóban logikus lenne ez az arányos, egyfordulós, listás rendszer. Mi is nagyon sokat mérlegeltük ezt a kérdést, és a Jobbiknak ezzel kapcsolatban az az álláspontja, annak ellenére, hogy nyilván a jelenlegi ellenzéki pártokat jobban sújtja ez a vegyes rendszer, a Jobbik mégis a vegyes rendszert támogatja.

Bár mi azon a véleményen vagyunk, hogy egy bizonyos szélesebb körű arányosításra adott esetben szükség lenne, de a történelmi tradíciókat is figyelembe véve az egyéni kerületi rendszer megszüntetését semmiféleképpen nem támogatjuk. Itt az arányok eltolódása lenne esetleg fontos, az, hogy a listás arányban egy picit nagyobb teret kapjon, mint a jelenlegi választási rendszer alapján. Ez már bizonyos mértékben arányosabbá tenné a jelenlegi választási rendszert, és még mindig megmaradna az az ok, a kormányozhatóság, mint

elsődleges kérdés, tehát az egyéni kerületek bizonyos szűkítésével ez megmaradhat. Tehát mindenféleképpen a vegyes rendszert támogatjuk egy nagyobb arányosítással.

ELNÖK: Ha nincs más hozzászóló, magam is hozzászólnék a kérdéshez. Bár most átadhatom az elnöklést alelnök asszonynak, de a múlt héten ennek akadálya volt, mivel egy alelnöke van az albizottságnak, és nem tudtam kinek átadni az ülés vezetését, ezért akkor azt az elfogadott gyakorlatot vettük be, és elfogadta mindenki, hogy azért még hozzászólhatok.

Én sem kívánom most megismételni az elmúlt ülésen elhangzott érveinket, amelyeket a jegyzőkönyv tartalmaz, tehát mindazok, akik kíváncsiak a vegyes rendszer melletti részletes érvelésre, azok fel tudják lapozni a korábbi ülés jegyzőkönyvét, és meg tudják azt nézni, ezért nem terhelem most ezzel az időnket. Egyetlenegy dolog miatt szeretnék valamelyest reflektálni arra, amit Lamperth Mónika elmondott, egyetlenegy tekintetben, és ez teljesen elméleti, de fenntartjuk természetesen az álláspontunkat.

Az elméleti megjegyzésem az, hogy hiba bármelyik rendszert – hogy így mondjam – negatívra minősíteni. Azt is mondhatnám, hogy diplomáciailag kockázatos, mert egyes országok a többségi rendszer oldalán állnak, és mintademokráciák. Megsértődnének, mondanám, de ez azért egy picit az érvelés tréfásabb elemét tartalmazó része, bár nagyon komoly, amit mondtam. Ha kijelentjük, hogy a többségi rendszer igazságtalan, akkor olyan demokráciákat minősítenénk igazságtalannak, amelyekre mi joggal fölnézhetünk, és ezt ne tegyük. De azért mondtam, hogy ez egy kicsit tréfás érv, mert nyilván ez önmagában nem dönthet el kérdéseket, hogy van ilyen is, van olyan is.

Viszont legyünk azzal tisztában, és nem győzőm hangsúlyozni, hogy a demokráciák között vannak országok, amelyek többségi elv szerint választanak, Anglia például, és azt gondolom, hogy Anglia a mintademokráciák közé tartozik. Ha lehet különbséget tenni demokráciák és demokráciák között, mondjuk úgy, hogy én nagyon felnézek az angol demokráciára, és ők a többségi rendszer szerint választanak, de vannak országok, amelyek az arányos rendszer szerint választanak, és azokra is föl kell nézni. Tehát nem lehet azt mondani, hogy az egyik vagy a másik rendszer nem tekinthető demokratikusnak, nem tekinthető igazságosnak, abban az értelemben legalábbis, hogy kétségbe vonja egy ország alkotmányos minőségét és demokratikus minőségét.

Mind a két rendszernek megvannak a maga előnyei és a maga hátrányai. Az arányos rendszernek azok az előnyei, amelyeket Lamperth Mónika elmondott, és ezzel én nem is kívánok vitatkozni. Az arányos rendszer tökéletesen alkalmas arra, hogy a társadalom sokszínűségét a maga aprólékosságában tükörszerűen tükrözze, és ez is egy nagyon fontos szempont. A többségi rendszer erre nem alkalmas. A többségi rendszer arra alkalmas, hogy a döntéshozó-képességet erősítse meg egy demokrácia működésében. A demokráciákat így is nevezik a választási rendszer alapján, ezért nevezik az egyik demokráciát döntésorientált demokráciának – ilyen például az angol demokrácia –, illetőleg nevezik konszenzusus demokráciának, hiszen az arányosság elve és a sokszínűség egy állandó konszenzuskényszerít a politikai erőkre. Tehát máshogy működő demokráciákról van szó, de demokráciákról.

A vegyes rendszernek, elméletileg, ha jó az a vegyes rendszer, akkor az az előnye, hogy egyesíteni tudja az arányos és a többségi rendszer előnyeit kölcsönösen, vagy meg is fordíthatom, tompítani tudja az arányos rendszer gyengeségét, hiszen abból a kormányozhatóság törekenysége következik, és az, hogy sokszor olyan párt lehet a politikai mérleg nyelve, amelyik párt valójában súlytalan. A mai magyar politikai helyzet most erre nem szolgál példaként, de volt ilyen a magyar politikai életben az elmúlt 20 évben. *(Dr. Lamperth Mónika: Én erről nagyon sokat tudnék mesélni.)* Úgy érzem, hogy ez egy engem megerősítő megjegyzés volt, köszönöm. Tehát az arányos rendszer ilyen gyengéit tudja ellensúlyozni a többségi rendszer, illetve a többségi rendszer gyengéjét – merthogy

önmagában nézve nem arányos, és nem tudja a társadalom fragmentáltságát, sokszínűségét tükrözni – pedig az arányos rendszer ellensúlyozza. Tehát a vegyes rendszer előnyöket egyesít és hátrányokat tompít, ez az én alapvető elvi megközelítemem.

Most szándékosan nem megyek bele az aktuális szabályozási kérdések részleteibe, mert ezt elmondtuk a múlt héten, de elvi szinten, ha szabad, a szó eredendő értelmében, ezt alkotmányjogászként hozzá kell tenni, ezt az egész választási rendszerbeli problematikát az alkotmányunk tudománya így kezeli és így értékeli, ezért ez hozzátartozik a kép teljességéhez. *(Jelzésre.)*

Parancsoljon! Lamperth Mónika.

DR. LAMPERTH MÓNIKA (MSZP): Tényleg csak egy mondat erejéig, elnök úr. Ha én azt mondtam volna, hogy ez a vegyes rendszer nem demokratikus, akkor rosszul fogalmaztam, és akkor szeretném magam helyesbíteni. Nyilvánvaló, hogy demokratikus, és nem is vitatkozom azzal, amit elnök úr elmondott, de az a kérdés, hogy most mit kell mérlegelni, milyen szempontokat, mi áll inkább a magyar társadalom érdekében. Mi azért érvelünk az arányos mellett – és most ez egy politikai érvelő mondat lesz –, mert miközben az az alkotmányjogi okfejtés, amit elnök úr elmondott, valós, de ez az elnök úr miniszterelnökének a szájából úgy hangzik, hogy „fülkeforradalom” volt, ez pedig így, ahogy van, egy abszolút a politikai haszonszerzésre épülő, rendkívül populistá kijelentés, amelyik visszaél mindazzal a jóhiszeműségével a választási rendszernek, ami kétségtelenül ezt az eredményt hozza. Én a számokat bemutattam; pont. Szerintem ebben mindannyian elmondtuk az érveinket, és nem látok arra esélyt, hogy meggyőzzük egymást; pont, ugyancsak. Viszont egy dologban hadd reagáljak arra, amit Gyüre Csaba mondott.

Az alkotmányban meghatározott legfeljebb 200 fős országgyűlési létszámon belül, ahhoz képest, amit a Fidesz benyújtott, van lehetőség arányosításra. Minél inkább megfelel az arányosítás követelményének, annál messzebbre jut az egyéni választókerületi választópolgár az egyéni képviselőjéhez. Valahol csökkenteni kell a számon, és ha az arányosító listás mandátumok számát növeljük, akkor nyilvánvaló, hogy nagyobb területeket kell egy választókerülethez sorolni. Ad absurdum, ha maradunk a somogyi példánál, és nem három, hanem kettő egyéni választókerület lesz, és listás mandátummá alakul át a fennmaradó harmadik, az egy arányos mandátum-kiosztási végeredményt hozhat, de ezzel a kockázattal.

Hozzáteszem, ma is van olyan egyéni választókerület Somogy megyében – ez a 2. legnagyobb az országban –, ahol Kaposvár egy bizonyos része és – ha jól emlékszem – 76 település tartozik a Somogy megyei II. választókerülethez, amelyiknek korábban Kolber István volt az egyéni képviselője, most pedig Gerencsér Attila. Úgyhogy gondolom, Gerencsér képviselő úr is elég sok kilométert beletölt az autójába, míg végigjárja választókerületének a településeit. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm. Akkor azt gondolom, hogy Gyüre Csaba kapjon szót, és indokolja meg ezt a – ha jól látom, még be nem nyújtott, számmal el nem látott – törvényjavaslatban megfogalmazódó koncepciót. A választási rendszerrel maradjunk, azért ez volna a kérésem. *(Egyeztetés.)* Bocsnat, a jegyzőkönyv számára akkor pontosítanék. Gyüre Csaba képviselő úr eljuttatott hozzám 2010. október 25-én, azaz a tegnapi napon, egy, az ő részéről és Szávay István képviselőtársa által jegyzett módosító javaslatot, mely módosító javaslat a Fidesz T/18. számú törvényjavaslatához kapcsolódik, az eddigi egyetlen módosító javaslat. Ennek a módosító javaslatnak a választási rendszerre vonatkozó koncepcionális hátterének megvilágításának megadom a szót képviselő úrnak.

DR. GYÜRE CSABA (Jobbik): Köszönöm szépen, elnök úr. Az elmúlt albizottsági ülésen már beszéltem arról, hogy a Jobbik Magyarországért Mozgalomnak kezdettől fogva

egyik legfőbb koncepciója a választásokkal kapcsolatban, hogy a határon túli magyarok is kaphassanak választójogot Magyarországon. Ez véleményem szerint, vagy véleményünk szerint teljes mértékben egybevág azzal a politikával, amelyet a jelenlegi kormánypártok folytatnak, hiszen az egyik első és legfontosabb feladata volt az új parlamentnek, amelyik 2010-ben összeült, hogy a határon túli magyarok is kapjanak magyar állampolgárságot.

Akkor is lefolytattuk ezt a vitát, hogy ne csak állampolgárságot kapjanak, hanem az állampolgárság bizonyos egyéb állampolgári jogokkal is párosuljon, és mi akkor is kifejtettük mind a vezérszónoki körben, mind a hozzászólásainkban azon igényünket, hogy a Jobbik szeretné azt, hogy ha megkapják a magyar állampolgárságot, akkor az együtt jár a választójoggal. Akkor azt a választ kaptuk, ha jól emlékszem, éppen a Fidesz-KDNP politikusai részéről, hogy nincs merev elzárkózás ettől, de majd, amikor a választójogi rendszerről fogunk beszélni, akkor próbáljuk meg ezt érvényesíteni, ebben az albizottsági munkában. Ezért terjesztettük elő most ezt a javaslatot, amely véleményem szerint egybevág azzal, amit a jelenlegi kormánypárti politikusok is kifejtettek a média előtt, mégpedig Gulyás Gergely nyilatkozott róla a napokban, hogy a kormányzó pártok is abba az irányba tapogatóznak, hogy a határon túl élő magyarok, magyar állampolgárok is megkaphassák ezt a választójogosultságot.

Mi már akkor kidolgoztuk az alapkoncepcióját ennek, amikor a határon túl élő magyarok állampolgárságáról vitáztunk a parlamentben, és akkor előterjesztettünk egy módosítást – az alkotmánymódosítással egyidejűleg –, amikor a Fidesz benyújtotta a kisebb parlamentre vonatkozó indítványát, a maximum 200 fős parlamentre vonatkozó indítványát. Mi ezt annyival toldanánk meg, hogy figyelembe véve azt a kormányzópárti akaratot, amely maximum 13 főben határozza meg a Magyarországon élő nemzeti kisebbségek által bejuttatható parlamenti képviselők létszámát, mi ebből a számadatból indultunk ki, és azt mondtuk, hogy ha a magyarországi kisebbségek számarányát nézzük, illetve figyelembe vesszük azt is, hogy körülbelül milyen számarányúak azok, akik a határainkon túl élnek, és várhatóan mennyien fognak ebből állampolgárságért folyamodni, akkor azt kell látnunk, hogy – előzetes becslések alapján – legalább a duplája lesz azoknak a száma, akik a határokon túl meg fogják igényelni a magyar állampolgárságot, mint a határon belül élő kisebbségek száma.

Ebből kiindulva, mivel a kormánypártok arra tettek javaslatot, hogy 13 fő legyen a határon belüli kisebbségek számaránya, képvisellete, mi azt mondtuk, hogy ennek a duplája, tehát 26 fő legyen. Ez a módosítási javaslatunk szerkezetileg abban érinti az alapkoncepcióját ennek a választási törvénynek – és itt visszakanyarodok egy gondolattal a választási rendszerekhez is –, hogy éppen az előbb mondtam el azt, hogy a jelenlegi arányokon kellene egy picit változtatni, egy arányosabb rendszer eltolódásának irányába. És amit ez a jobbikos módosítás kifejez, az ebbe az irányba tolja el a választási rendszert, hiszen további 26 fővel emelnék a létszámot. Ezt a 26 főt a határon túli magyarok szavaznák meg, tehát az ő delegáltjuk lenne.

Viszont felvetődik itt több kérdés is, ha ők szavazati jogot kapnak. Egyrészt, hogy hogyan gyakorolják ezt. Nagyon fontosnak tartjuk azt, hogy mindenkinek névjegyzékben kell szerepelnie, ami azt jelenti, hogy aki állampolgárságért folyamodik, és megkapja a magyar állampolgárságot, annak nyilván van bejelentett lakcíme is, hiszen ott fogja megkapni az értesítést, és ezen a címen tudnánk elérni, hogy kíván-e a választói névjegyzékben szerepelni. Itt viszont nem úgy lenne, mint az állandó lakcímmel rendelkező magyar állampolgárok esetében, akik csak arról kapnak egy értesítést, hogy szerepelnek a választójogi névjegyzékben, hanem nekik vissza kellene írni, hogy élni kíván-e a szavazati jogával, és kéri-e a választói névjegyzékbe való felvételét.

Tehát ez alapján lehetne összeállítani a választói névjegyzéket, és ezen rendszer alapján tudná a magyar állam megszervezni a határon túli szavazás módját, ami többféle lehet, és amit egy végrehajtási rendeletben kellene szabályozni. Gondolunk például egy olyanra,

mint ami a román-horvát állam viszonylatában van, ahol van egy olyan lehetőség, hogy a bánáti román állampolgárok, egyben horvát nemzetiségű lakosok, akik megkapták a horvát törvények szerint – amely hasonló a magyar törvényekhez – a horvát állampolgárságot, ők például a román önkormányzati szerveknél adhatják le a szavazataikat. Nyilván ez a két állam közti jó kapcsolat alapján történik, de erre számtalan más megoldás is létezik, hogy hogyan lehet ezt megoldani. Tehát névjegyzékbe kell venni, meg kell szervezni a lakóhelyen való szavazást lehetőleg, és ha kevesen vannak egy megyében, akkor legalább egy megyeszékhelyen, amely szerintem megoldható.

Problémaként jött még fel, egy pillanat, igen, amit el akartam még mondani, az az, hogy ez abba az irányba tolja el a választási rendszert, hogy arányosabbá válik a választási rendszer, hiszen az egyéni és a listás választójog aránya kicsit elmozdul a listás irányába, hiszen 26 fővel nő.

Igen, tudom már, hogy mit akartam még elmondani, elfelejtettem a választhatóság kérdését említeni, tehát a passzív választójogot. A passzív választójog kérdése is eléggé vitás, különböző a társadalmi megítélése, hogy egy magyar állampolgársággal rendelkező, de külföldi lakhelyen élő és ott adózó állampolgár milyen esetben kaphat olyan jogot, hogy ő a magyar parlamentben megválasztott képviselő legyen. Ez egy kicsit ellentmondásos, és a mi törvénymódosítási javaslatunk szerint 5 év helyben lakás volna szükséges. Tehát Magyarországon, a Magyar Köztársaság határain belül helyben lakáshoz kötné ez a javaslatunk, nem bejelentett lakcímmel, de életvitelszerű öt éves itt tartózkodás kellene ahhoz, hogy valaki passzív választójoggal is rendelkezzen, ne csak aktívval.

Egy különlegessége még a mi javaslatunknak az, hogy itt az egyéni választókerületekben a határon túl élő magyarok nem szavazhatnak, abban megmarad a klasszikus forma, hogy csak azok, akik Magyarországon állandó lakcímmel rendelkeznek, ők szavaznak az egyéni rendszerben, és a határainkon túl élők pedig csak listára fognak szavazni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm. Én azt hiszem, hogy amivel én a felvezetőmet kezdtem, ahhoz érdemes tartanunk magunkat. Amit Gyüre Csaba elmondott, az annyiban függ össze a mostani napirenddel, hogy tény és való, ezen egyébként azt hiszem, nem is vitatkozunk, hogy ha és amennyiben a határokon kívül élő magyarok számára még egy 26-os, kizárólag arányos kontingens megnyílik, akkor a vegyes rendszer, a jelenlegi, arányossági kóciense arányosabbá válik. De azt gondolom ezen túlmenően, hogy egyrészt ez nem ez a napirend, másrészt nem is igazán ez a fontos. Nem akarom egyfajta adminisztratív megközelítéssel kezelni, de tényleg egy sor olyan kérdést vet fel a javaslat, amit végig kell gondolni frakción szinten. *(Dr. Gyüre Csaba: Igen.)*

Tehát én arra tudok ígéretet tenni, hogy ezt, mint problémafelvetést fogom fel – bár ez egy kicsit megkésett, de belefér az időnkbe, ugyan jobb lett volna szeptemberben –, és azt az összesítő leltárt, ami itt szerepel, ki kell egészítenünk a határon kívüli magyar állampolgárok választójogának a kérdésével. Tehát ezzel kiegészítem, és ez egy külön napirendet kell, hogy képezzen. Azt javaslom ezért, hogy ne szóljunk most hozzá Gyüre Csaba javaslatához, mert nyilvánvalóan, az elmondottak okán végig kell gondolnia minden frakciónak, ki kell alakítania az álláspontját, és az ügy terjedelmeiben és összefüggéseiben is a mai napirendet feszítené szét, ami még marad. Ha ezzel egyetértünk, akkor így folytatnánk tovább. Lampertth Mónika!

DR. LAMPERTH MÓNIKA (MSZP): Alapvetően egyetértek azzal, amit az elnök úr mondott, hogy ezt ne vitassuk meg...

ELNÖK: Most, most ne vitassuk meg.

DR. LAMPERTH MÓNICA (MSZP): Tekintettel arra, hogy itt vannak érdeklődő újságírók is, én csak szeretném rögzíteni, hogy az MSZP nem lát okot arra, hogy eltérjünk attól a szabályozástól, hogy a Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkező, nagykorú magyar állampolgárnak legyen aktív és passzív választójoga. Tehát mi tudunk érveket felsorakoztatni ezen rendszer mellett. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Hogyha további hozzászólás nincs, akkor úgy is értelmezem ezt a javaslatomat, hogy ne most tárgyaljuk részleteiben, hanem valamelyik későbbi szakaszban tárgyaljuk ezt az indítványt, és most térjünk át a második napirendi pontra, ami a nemzeti és etnikai kisebbségek országgyűlési képviselőinek szabályozásával kapcsolatos.

A nemzeti és etnikai kisebbségek országgyűlési képviselői szabályozásának megtárgyalása

Ismert a Fidesz javaslata, ami a törvényből kibogozható – nem egyszerű kérdés, ezért használtam ezt a szót, hogy kibogozható –, tehát a törvényjavaslat alapján értelmezhető. Az MSZP-nek, ha jól emlékszem, erre nem terjedt ki a javaslata, tehát az MSZP törvényjavaslatában erről nincsen szó. Magam pedig a Kereszténydemokrata Néppárt nevében az észrevételeink körében, az 5. pontban foglalkoztam a nemzeti és etnikai kisebbségek szabályozásának kérdésével, mégpedig oly módon, hogy a Fidesz javaslatához kapcsolan tettem észrevételeket. A téma bemutatásaként ennyit, és most megnyitom a hozzászólás lehetőségét. Horváth Zsolt!

DR. HORVÁTH ZSOLT (Fidesz – Veszprém megye, 6. vk.): Köszönöm a szót. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Képviselőtársaim! A múltkor is már egy néhány mondat erejéig szóba hoztuk ezt a napirendi pontot, nevezetesen, hogy hosszú-hosszú évek után szükséges lenne rendezni azt, hogy a Magyarországon élő kisebbségek is parlamenti képviselőhöz jussanak. Már önmagában az a tény, hogy mi most ezzel foglalkozunk, ez is ebbe az irányba mutat, sőt most határozott elképzelésünk és lehetőségünk van arra, hogy mindezt megvalósítsuk a gyakorlatban is. Anélkül, hogy én részletszabályokba mennék most, jelen pillanatban, egy elvet szeretnék elmondani, amit én személy szerint szívesen látnék a gyakorlatban is.

Nevezetesen a törvényjavaslat is úgy fogalmaz, hogy legfeljebb 13 mandátum áll rendelkezésre a Magyarországon élő kisebbségek számára. Ennek erősítésére szeretném én azt mondani, hogy nekünk egyetlenegy feladatunk lehet e tekintetben az én meglátásom szerint, hogy a lehetőségét megteremtsük annak, hogy azok a kisebbségek, amelyek komolyan veszik ennek a mandátumszerzésnek a lehetőségét, és megfelelnek minden olyan feltételnek, amelyet majd ezen törvényi részlet szabályai előírnak számukra, a lehetőségét megteremtsük annak, hogy a lehető legtöbb mandátum kiosztásra kerüljön e 13 közül.

Szerintem mindannyian tudjuk azt, hogy az elmúlt időszakban nagyon sok olyan negatív példát láthattunk, elsősorban helyi kisebbségi választások során, amely abba az irányba mutatott, hogy jó néhány ember visszaél ennek a törvény adta lehetőségnek a szerepével. Tehát egyfajta kisebbségi biznisz indult meg, és olyan emberek szereztek, vagy akartak szerezni képviselőt kisebbségek nevében, akik, a példák alapján, nem tartoztak ezen kisebbségek körébe. De most ne is róluk beszéljünk, csak az elvet erősítsük meg e tekintetben. Tehát az olyan kisebbségek számára, az olyan közösségek számára teremtsük meg a lehetőségét annak és arra, hogy ez a lehetséges 13 mandátum kiosztásra kerüljön. Ennek számtalan formája és példája lehet, Salamon elnök úr az ő indítványában már körvonalazta ezt gyakorlatiasabb formában, mint ahogy én itt elmondtam, de szerintem az elvvel értsünk egyet, és ennek számos jó megoldási formája lehet. Köszönöm szépen a szót.

ELNÖK: Más hozzászólás? Gyüre Csaba!

DR. GYÜRE CSABA (Jobbik): Köszönöm szépen, elnök úr. Tisztelt Képviselőtársaim! Mi is üdvözljük azt a rendszert, amely lehetőséget biztosít a határainkon belül élő nemzeti kisebbségek parlamenti képviseletére. Én a magam részéről azt a véleményt osztom, hogy mindenki ugyanazt várja el a szomszéd államoktól, hogy olyan jogokat adnak az ottani magyar nemzeti kisebbségeknek, mint amelyet és amennyit mi magunk adunk a hazánkban élő nemzeti kisebbségeknek, és valahol ebből az elvből kellene kiindulni mindenkinek, hogy ha ő maga kisebbségben élne, akkor ő mit várna el az adott befogadó államtól, vagy attól az államtól, amelyben élve a kisebbséghez tartozik.

Nagyon fontos éppen ezért, hogy a határon innen élő kisebbségek parlamenti képviselethez jussanak. Nekem félt az alapján az új törvény alapján, hogy ez nem lesz realizálható, hiszen, ha ugyanazok a szabályok vonatkoznak a nemzeti kisebbségekre, mint amilyenek vonatkoznak a jelenlegi, még többségi nemzetre Magyarországon, akkor a kisebb nemzetiségeknek gyakorlatilag semmilyen esélyük nem lesz arra, hogy ez alapján a törvény alapján parlamenti képviselőt juttassanak be, és sajnos maga a törvény célja nem fog beteljesülni. Csak egy-két magyarországi nemzeti kisebbség lesz, aki be fog kerülni a magyar parlamentbe ezáltal, és nem gondolnám, hogy a törvényalkotónak ez kellene, hogy legyen a feladata.

Mi a magunk részéről, a Jobbik Magyarorszáért Mozgalom választási programjában részletesen kidolgozott egy tervet ezzel kapcsolatban, és annak idején mi a kétkamarás parlamentben láttuk a megoldást, amelyben mind a határon túl élő magyarok, mind a határon belül lévő nemzeti kisebbségek is komoly helyet és szerepet kaptak volna. Amikor megismertük a kormányzó párt koncepcióját, ez nyilván elvetésre került, tehát ez nem fér bele a jelenlegi koncepcióba, de ezt a törvényt mi mindenképpen olyan formában változtatnánk, ahogy Horváth Zsolt képviselőtársam is elmondta, hogy valós képviselethez tudjanak jutni a határon belül élő nemzeti kisebbségek, tehát mi is ezt a tendenciát tartanánk a magunk részéről üdvöztőnek. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Lamperth Mónika!

DR. LAMPERTH MÓNIKA (MSZP): Köszönöm szépen. Nem véletlen az, először is, hogy az elmúlt húsz évben nem tudott eleget tenni ennek az alkotmányos kötelezettségének a Magyar Országgyűlés, hiszen mindazok a problémák, amelyeket most akár Horváth Zsolt, akár Gyüre Csaba képviselők fölvetettek, vagy aggályok, hogy akkor hogyan tudnak mandátumhoz jutni, kik, milyen feltételekkel, hogyan küszöböljünk ki bizonyos kockázatokat, ezek mindig ott voltak az asztalon, és hol az egyik pártnál, hol a másíknál merültek föl olyan akadályok, amik miatt ezt nem lehetett megoldani.

A Magyar Szocialista Párt koncepciójában, amit benyújtottunk az egyfordulós, listás, arányos választási rendszerről, pont azért nem szerepelt, nem mintha mi nem akarnánk, hanem azért nem szerepelt, mert annyi ellentmondása meg annyi problematikája volt ennek az ügynek, hogy a sok-sok probléma közül, amit meg kellett oldani, ezt akkor ott nem tudtuk bevállalni; erre utalt itt az elnök úr is a bevezetőjében. Ez azonban egyáltalán nem azt jelenti, hogy mi ne akarnánk ezt megoldani, sőt. Foglalkozva ennek a történetével, lehet, hogy a képviselő urak is emlékeznek arra, hogy a legelső ciklusban Jakab Róbertné nyújtott be egy indítványt erre nézve, és azóta is sok-sok változatban került elő, hogy ezt hogyan lehetne megoldani.

Az, amit Salamon elnök úr a KDNP nevében észrevételt tett, javasolta, hogy egy országos listás kisebbségi önkormányzati szisztéma mellett tegyük le a voksunkat, mi ez elől

nem zárkózunk el, de kellene hozzá olyan konkrét javaslat, ami azokat az aggályokat, amiket itt a képviselő urak megfogalmaztak, valamilyen módon kiküszöbölik, mert egy biztos, azt mi nem tudjuk elfogadni, hogy ha csak a nagyobbak, a legnagyobbak jutnak képviselőhez és a kisebb nemzeti közösségek pedig nem. Tehát itt valószínűleg valamelyik elvből engedni kell, mert mindegyik elvnek nem fog tudni megfelelni az egész szisztéma. A környező országokban nagyon sokféle mintát láttunk működni. Szerintem nekünk ez régi adósságunk, tehát mi várjuk a konkrét, kidolgozott javaslatot, hogy ez hogyan, miként történjen, de sok-sok problémája van, ezt most nem akarom még egyszer elmondani.

Én azt javaslom, hogy az országos listás irányba mozduljon el a kormányoldal. Nyilván itt szakembereket is be kell vonni, hogy kezdjenek el egy részletesebb koncepciót kidolgozni, s akkor tudunk véglegesen igent vagy nemet mondani. Köszönöm szépen.

DR. SALAMON LÁSZLÓ (KDNP): Akkor, ha megengedik, én is foglalkoznék ezzel a kérdéssel, és ne tekintse senki visszaélésnek, ha egy picit hosszabb leszek. Ezt annak a jogán teszem meg, hogy valamennyi ciklusban itt voltam, és ezzel a kísérlettel ilyen vagy olyan párt színében, többnyire az MDF színeiben, mert akkor került ez föl, 1990-94. között elsősorban, de a későbbiekben is a Fidesz-Magyar Polgári Szövetség színeiben is foglalkoztam vele.

Az első dolog, amit itt, az elvi megközelítéseket hallva leszögezek, hogy örömmel veszem, ami persze korábban is jellemző volt, hogy mindegyik párt elkötelezett az egyébként alkotmányból folyó kötelezettség teljesítésének. Hozzá kell tennem, hogy a mostani helyzet egy sajátságos szituáció, mert ebben a pillanatban az Alkotmány-előkészítő eseti bizottság előtt a 3. számú munkacsoport javaslata folytán a parlament szerkezetét illetően két változat szerepel, az egykamarás, illetve a kétkamarás parlament, és nem mindegy, hogy ez a kérdés hogyan dől el. Ugyanis, ha a kétkamarás parlamentre térünk át, akkor én is azt gondolom, hogy a nemzeti és etnikai kisebbségek parlamenti képviseletét ott kell megoldani; hozzáteszem, hogy akkor jó néhány olyan kérdés önmagától oldódik meg, ami az egykamarás parlamentnél probléma.

Viszont jelen pillanatban egykamarás parlamentünk van egyfelől, másfelől lehet, hogy az is marad – ez a kérdés azt hiszem, teljesen nyitott mind a két irányban –, harmadrészt van egy országgyűlési határozat, amely minket arra kötelez, hogy a nemzeti és etnikai kisebbségek képviseletét oldjuk meg. Tehát, ami alapján a mi bizottságunk most működik, azaz az országgyűlési határozat nemcsak arról szól, hogy a kisebb parlamentet alakítsuk ki, hanem a nemzeti és etnikai kisebbségek kérdését is rendezzük. Ezért tehát én a továbbiakban a kétkamarás alternatívával nem foglalkozom, hanem egykamarás parlamentben gondolkodva fejtem ki a véleményemet.

Az itt elhangzottakkal kapcsolatban, amivel vitatkoznék, hogy nincs olyan javaslat előttünk, ami ezt a kérdést ne oldaná meg. A 18-as törvényjavaslat, nevezzük röviden Fidesz-KDNP-s képviselői törvényjavaslatnak – ugyanis akkor a kormány még nem alakult meg, amikor ezt benyújtották –, szerintem alapirányában ezt a kérdést tulajdonképpen megoldja, vagy legalábbis olyan javaslat, amely alapján a nemzeti és etnikai kisebbségek képviseletének biztosítása valamilyen formában lehetséges. Hozzáteszem, magam nem tartom tökéletesnek ezt a javaslatot, ezért tettem rá észrevételt az 5. pontban. De ne azt mondjuk, hogy a nulláról kell indulnunk, hanem a Fidesz-KDNP-s képviselői javaslat egy nagyon fontos viszonyítási pont számunkra.

A másik, amit el kell mondanom erről a Fidesz-KDNP-s képviselői javaslatról, hogy ez szoros kodifikációs, logikai kapcsolatban van azzal az 1990-94-es ciklusban, az Antall-kormány által beterjesztett ugyanilyen tárgyú javaslattal, amely tízegynéhány szavazat híján bukott csak meg. Alig húsz szavazaton múltott, hogy akkor nem született meg a kétharmados törvény. Most, hogyha játszani akarnék a szavakkal... *(Dr. Lampert Mónika: Nem véletlen,*

hogy nem született meg.), Lamperth Mónika asszony közben megjegyezte, nem véletlen, hogy nem sikerült. Véletlen, hogy nem sikerült, mert az, hogy 20 szavazat elmaradt, azt akár véletlennek is tekinthetem 386 képviselő esetén. Tehát ezeket azért szeretném elmondani, mert szerintem a megoldáshoz egy egykamarás parlamentben, ha akarjuk, sokkal közelebb vagyunk, mint ahogy azt gondolnánk.

A következő dolog az, hogy mik azok az elvi kérdések, amikre tekintettel kell lenni. Az egyiket itt mindenki elmondta, és én is maximális egyetértek, arra kell törekednünk, hogy a 13 mandátumból minél több betöltésre kerüljön. A másik fontos elv az úgynevezett pozitív diszkrimináció elve, az, hogy tekintettel az ország nemzeti és etnikai viszonyainak jellegzetességére – az, hogy relatíve kis számúak a kisebbségek, az, hogy az országban úgy oszlanak meg, többnyire olyan szórványban, hogy egyéni választókerületi rendszerben nemigen képzelhető el, hogy nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó mandátumot szerezhessen, ez szükségessé teszi azt, amiről Gyüre Csaba beszélt. De ez benne van ebben a fideszes-KDNP-s javaslatban, a T/18-asban, szükségessé teszi azt, hogy az általános elvektől eltérjünk, és erre mondom, hogy pozitív diszkriminációt kell alkalmazni. Benne is van a javaslatban, egy ponton egyértelműen, hogy a kedvezményes mandátum megszerzésére az egyébként a mandátumhoz szükséges összes szavazatok egyharmada is elég legyen. Ehhez kapcsolódik majd némi korrekciós javaslatom, de legalábbis a Fidesz-KDNP-s javaslat szellemiségében számol ezzel, és alkalmazza a pozitív diszkrimináció elvét.

A harmadik dolog, hogy a pozitív diszkrimináció sem mehet el odáig, hogy más alkotmányos elvvel ütközzék. Egyetlenegy pont van igazán, és szerintem ennek a törvénynek alkotmányjogi szempontból ez a legneuralgikusabb pontja, a választójog egyenlőségének az elve. Ez annyit jelent, hogy minden választópolgárnak a magyar választási rendszerben azonos számú szavazata lehet, és ebből az következik, hogy a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozóknak sem lehet egy harmadik szavazatuk.

Olyan rendszerben kell gondolkodnunk, amiben mindenkinek, legyen az a magyar nemzethez tartozó – most nem politikai, hanem kulturális értelemben mondom –, magát magyarnak valló személy, legyen az olyan magyar állampolgár, aki a nemzeti és etnikai kisebbségek valamelyikéhez tartozik, egyaránt azonos számú szavazattal rendelkezzen. Vagyis olyan megoldást, ami úgy biztosítana választójogot, parlamenti képviseletet a nemzeti és etnikai kisebbségeknek, hogy a két szavazathoz – egyéni képviselő plusz pártlista – egy harmadik szavazatot ad, ez alkotmányellenes lenne, a választójog egyenlőségének elvét sértené. Ez a legnehezebb pont ebben a törvényben.

Hogyan oldotta meg ezt a kérdést Antall József javaslata? Ugyanezen a logikán megy egyébként a Fidesz-KDNP javaslata, amely azt mondja, hogy egyéni képviselőre mindenki szavaz, emellett – most nagyon leegyszerűsíttem, de nyilván komplikáltabban van a jogszabály szintjén megfogalmazva, de arról van szó, hogy – a nemzeti és etnikai kisebbségek egy, az egész országra kiterjedő érvénnyel országos listát indíthatnak, a választópolgár pedig eldönti, hogy pártra szavaz-e, vagy a nemzeti és etnikai kisebbség országos listájára. Technikailag a pártlisták mellett megjelenne ötödikként, hatodikként, hetedikként, nyolcadikként, plusz tizenháromként, ha tud mind a 13 országos listát állítani, a 13 nemzeti és etnikai kisebbség. Akkor a választópolgár abba a döntési helyzetbe kerül, hogy eldönti, hogy ő MSZP-s, fideszes, vagy német nemzetiségű szavazó. Azért mondtam erre, hogy neuralgikus pont, mert én emlékszem az Antall-korszak idején e törvény eme megoldása fogadtatásának, nem örvendett osztatlan elismerésnek a nemzeti és etnikai kisebbségek körében, de nincs olyan megoldás, ami a választójog egyenlősége mellett – legalábbis nem találkoztam olyan alternatívával, amely – a kétszavazatos rendszer áttörése nélkül biztosítani tudná a nemzeti és etnikai kisebbségek választójogát.

Van ennek a rendszernek egy másik előnye: a visszaélést, az azzal való visszaélést, hogy én magamat valamilyen előny reményében deklarálom nemzeti és etnikai kisebbséghez

tartozónak, ezt kizárja. Tehát az etnobiznisznek nevezett jelenség ellen ez automatikus orvosság, mert anélkül, hogy regisztrációt kellene csinálni, hogy ki, melyik nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozik, el fogja dönteni, amikor kitölti a szavazólapot, hogy pártokra szavaz-e, vagy nemzeti és etnikai kisebbségre.

Tehát megoldja azt a problémát, hogy kinek van választójoga nemzeti és etnikai kisebbségi képviselőknél, mert nyilvánvalóan ez a rendszer nem fogja abba az irányba motiválni a nem kisebbséghez tartozókat, hogy kisebbségre szavazzanak. Inkább fordított a probléma, amit elismerek, hogy nagyon sokan abba a nehéz helyzetbe kerülnek – elfogadom, ez nem könnyű helyzet –, hogy le kell esetleg mondani a pártpreferenciáról, és el kell dönteni, melyik identitásom a fontosabb, a politikai programok, a nem nemzeti jellegű pártok politikai programjához való viszonyom, vagy a nemzeti és etnikai kisebbségi mivoltomhoz való ragaszkodás.

Itt most megállnék. Én azt gondolom, hogy leginkább erről kell gondolkodnunk, és ha valakinek van jobb alternatívája, az mondja el, de még egyszer mondom, mi olyan megoldást, ami a két szavazat elvét – de mindegy, hogy hány szavazat –, a magyar állampolgárok azonos szavazati elvét áttöri, olyan megoldást nem tudunk elfogadni. Nem is tudunk elfogadni, nem is lenne igazságos, de alkotmányellenes lenne, sértené a választójog egyenlőségének elvét.

Szeretném hozzátenni, hogy ez nem egyszerű pártpolitikai álláspont, hanem, aki utánanézett az alkotmányjog-tudomány művelői e tekintetbeni nézeteinek – Killényi Géza professzor urat hadd említsem, akit azt hiszem, indokolatlan lenne bármelyik párt holdudvarához hozzásorolni –, ő tanulmányokban fejt ki ezt a véleményét, és van is javaslata, nem egészen olyan, mint a Fideszé, ő nem pártokat versenyeztetne, hanem egyéni jelöltek, de egyébként ugyanerre a logikára épül fel, hogy válasszon a választópolgár, hogy kire szavaz.

Ezért én a Fidesz-KDNP-s javaslatot remek kiindulópontnak tartom, mert úgy gondolom, hogy elvileg tisztán kezeli a kérdést és jól. Vannak azonban olyan pontjai, amelyekkel kapcsolatban osztozom azokkal a felvetésekkel, hogy vajon a gyakorlatban nem szűkíti-e le túlzottan a kisebbségi részvétel lehetőségét. És itt jelenik meg, és itt kérem, hogy az én észrevételeimre figyeljünk oda, próbáljuk meg értékelni, mert a Fidesz-KDNP-s javaslat egyrészt egy olyan rendszert épít fel, hogy ugyanúgy építkezzen fel a jelöltállítás, mint a normális választásnál, hogy legyen egyéni jelöltállítás a kisebbségek részéről is, legyen területi lista is a kisebbségek részéről, és legyen országos lista is, és itt is feltételeket kellene teljesíteni ahhoz, hogy egyéni jelöltet, területi listát, országos listát lehessen állítani. Ez a megoldás a gyakorlatban énszerintem csökkentené, talán nem is csekély mértékben a reális lehetőségét annak, hogy a végén valóban jelentősebb számú, 6-8 vagy 10 versengő országos lista alakuljon ki nemzetiségi szinten.

Ezért én azt gondolom, hogy le kell ezt a dolgot egyszerűsíteni, és azt kell mondani, hogy minden kisebbségi országos önkormányzat jogosult a törvény erejénél fogva listát állítani, és nem kell nekik egyéni jelöltet állítani. Ki a csuda akar egyéni jelölt lenni egy totál biztos egyéni választókerületi vereségnél? Persze a választások története számtalan ellenkező példát mutat, de én félek attól, hogy itt nincs motiváltság, és területi listát sem fog tudni állítani az a kisebbségi önkormányzat, amelyik nem tud az országban egyéni jelöltek állítani meghatározott számban. Tehát a rendszer már csak motivációs szinten sem működne megfelelően.

A második az, hogyha jól emlékszem, a Fidesz-KDNP-s képviselők javaslatában az szerepel, hogy minden kisebbségi szervezet állíthat jelöltet, és nem önkormányzat. Ennek az a gyengéje, hogy ha egy kisebbségen belül több egymással versengő szervezet van, akkor egymás elől szívják el azt a csekély levegőt és lehetőséget is, ami amúgy sem túl nagy. Ezért is gondolom azt, hogy ez, amit az előbb mondtam, hogy a törvény erejénél fogva kéne azt lehetővé tenni, hogy országos önkormányzatok állíthassanak listát. Ezt oldotta meg, ezt

tartalmazta annak idején az Antall-kormány javaslata is, hozzáteszem – mert emlékszem rá –, voltak kisebbségek, akiknek ez nem tetszett, nem mindegyiknek, de volt, amelyik ennek nem örült.

És még egy kérdés, hogy az országos mandátum megszerzéséhez szükséges szavazatszám egyharmada elég kedvezmény-e. Én is úgy gondolom, hogy ez egy nagyon magas szám, mert hogyha belegondolunk – statisztikai adatokat mondok –, amikre én csak halványan emlékszem, és bocsánatot kérek, hogyha ez pontatlan, de például a magát román nemzetiségűnek valló magyar állampolgár itt, Magyarország határain belül, szerintem nincs 15 ezer ember. Ezek nem mindegyike fog elmenni választani, nem mindegyikük fog kisebbségi listára szavazni, hanem abból a dilemmából adódóan, hogy pártra szavazzak-e vagy kisebbségre, pártot fog választani, és le fog csökkenni adott esetben olyan alacsonyra ez a szám, amely mellett gyakorlatilag nem lesz igazán esélye egy olyan kisebbségnek, mint amit itt most megneveztem. Egy 15-20 ezres kisebbségnek gyakorlatilag nem lesz esélye elérni az országos listáról szerezhető mandátumok egyharmadához szükséges szavazatszámot. Ezt én most itt nem számoltam ki, hogy ez mennyi lenne, de egész biztos, hogy nagyságrendekkel magasabb lenne.

Az Antall-kormány idején is vita volt egyébként – megint az emlékeimben matatok, és nem biztos, hogy jól emlékszem már a számokra –, de eredetileg talán kifejezetten számban határozták meg, talán 5 ezer szavazatot írtak elő a kedvezményes mandátum megszerzéséhez, és módosító javaslattal ezt levítették talán 3 vagy 2 ezerre, erre nem emlékszem már pontosan. Mindenesetre ez az a másik olyan pontja a Fidesz-KDNP-s javaslatnak, amit úgy érzem, hogy korrigálni kellene.

Gyakorlatilag ezzel el is mondtam a kérdéssel kapcsolatban nemcsak a véleményemet, hanem azt hiszem, hogy gyakorlati irányokat is próbáltam adni az igen tisztelt albizottságnak a tapasztalataim okán. Nehogy félreértsék, de nyilván annak okán, hogy húsz évig ezzel én visszatérően foglalkoztam, van némi ismeretem, tapasztalatom, hogy milyen buktatói vannak ennek a kérdésnek. Kérem, hogy mérlegeljék ezeket.

Összefoglalóan: szerintem a Fidesz-KDNP-javaslat jó irány, és elvi szinten a kérdést jól kezeli. Finomítottan alkalmas lehet a nemzeti és etnikai kisebbségek, lehet, hogy nem mind a 13 tagjának, de jelentős részének – mondjuk úgy, ami itt igényként megfogalmazódott –, a Magyarországon legjelentősebb számmal bíró nemzeti és etnikai kisebbségek képviselőiténak a biztosítására. Köszönöm a türelmeteket, és most Gyüre Csabáé a szó.

DR. GYÜRE CSABA (Jobbik): Köszönöm szépen, csak egy gondolat. Én a magam részéről szeretném megköszönni, egy nagy szép és színvonalas ismertető volt az elmúlt húsz év fejlődési irányairól, amit hallottunk. Azt hiszem, ez azért is volt nagyon jó, mert láttuk azokat a nehézségeket és problémákat ebből, ami esetleg elkerülhette volna a figyelmünket. Valóban, elnök úr expozéja is arra világított rá, hogy a fő probléma az, amit itt megfogalmaztunk, és én továbbra is ezt látom a legsúlyosabb problémának, hogy hányan fognak mandátumhoz jutni, hány kisebbség fog mandátumhoz jutni.

Gyorsan, menet közben számításokat végeztem, és a 200 fős parlamentből kiindulva ez azt jelenti, hogy átlagos részvétel esetén egy listás mandátumszerzéshez 50 ezer szavazatra lesz szükség, és ha az egyharmadból indulunk ki, akkor ez 17 ezer körüli mandátumot jelent, ami már meghaladja az itt példaként említett román kisebbség összlétszámát, még akkor is, ha mindenki elmenne szavazni, és nincs is mindenkinek szavazati joga. Ez tényleg arra ösztönöz bennünket, hogy mindenképpen gondoljuk át, és most itt meghallgattuk ezt a javaslatot. Nálunk a párton belül van is erre vonatkozóan egy kikristályosodó álláspont, hogy mit kellene tennünk, de ennek figyelembevételével azt gondolom, jó lenne, ha a következő alkalomra hagynánk ennek a kérdésnek az eldöntését, mert sok mindent felvetett bennünk.

Nagyon jó, hogy itt most mindenki elmondta ezzel kapcsolatosan a véleményét, és én azt látom, hogy nagyon pozitív a hozzáállása minden pártnak, aki jelenleg itt van, de azt gondolom, az LMP sem fog kilógni ebből a sorból, ismerve a politikai szemléletüket. Mivel a valódi akarat az, hogy tényleg széles körű lehetőséget adjunk a kisebbségeknek a parlamenti munkához, ezért én is jónak tartom kiindulópontnak azt, amit a Fidesz-KDNP letett ezzel kapcsolatban, hogy azt gondoljuk tovább, és szélesítsük a mandátumszerzés lehetőségét a kisebbségek számára. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Van-e még ehhez a napirendhez hozzászólás? Horváth Zsolt!

DR. HORVÁTH ZSOLT (Fidesz – Veszprém megye 6. vk.): Én is csak egy mondatot, elnök urat erősítve két álláspontjával kapcsolatban, nevezetesen az egyik, hogy teljes egyenlőséget alkalmazunk a választójog szabályainak megalkotása során a kisebbségek esetében is. Tehát ezt a választási lehetőséget, nevezetesen, hogy egyéni képviselőre szavaz, illetve hogy a listán neki választania kell, ezt nagyon jó kiinduló elvnek tartom mindazok alapján, amit elnök úr itt elmondott számunkra. A másik pedig, hogy úgy látom, hogy alapvető konszenzus van abban, hogy jó az az irány, amelyik lehetővé teszi a kedvezményes mandátumszerzés elvét. Ugyanakkor arra pedig van lehetőségünk, hogy mérlegeljük, mi az a lehetséges mérték, amiben mi megállapítjuk ezt a kedvezményes mandátumszerzést, és közös gondolatunk is, hogy a lehető legtöbb mandátum kiosztásra kerüljön a 13 közül. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Csak egy tárgyyszerű kiegészítést tennék, amit nem mondtam, de benne van a Fidesz-KDNP-javaslatban, és ez is benne volt annak idején az Antall-kormány javaslatában, hogy a bejutási küszöb szabálya a kisebbségi önkormányzat országos listájára nem vonatkozna értelemszerűen. Tehát két kedvezményt kapna annak érdekében a kisebbségi önkormányzat; bár a Fidesz-KDNP nem önkormányzatban gondolkodik, hanem kisebbségi szervezetben, de ez ebből a szempontból mellékes. Tehát a kisebbségek, mondjuk így, két kedvezményt kapnának, az egyik, hogy az első mandátum – az első mandátumot nevezzük kedvezményes mandátumnak – megszerzéséhez alacsonyabb szavazatszám kell, a másik pedig, hogy az országos listájukba, ahonnan reálisan be tudnak jutni képviselők, nem vonatkozna a bejutási küszöbszabály.

Ragaszkodva a választójog egyenlőségéhez, a kétszavazatos rendszernek az egész ország valamennyi állampolgárára nézve való egységes fenntartásához, ezek olyan megoldások, amelyek alapján, ha akarjuk, akkor szerintem e törvény megalkotásának, és végre ettől a húszéves adósságtól való szabadulásnak nincs akadálya. Köszönöm.

További hozzászólási igény? Parancsoljon, Gyüre Csaba.

DR. GYÜRE CSABA (Jobbik): Nagyon röviden a parlamenti küszöbhez szólnék hozzá. Teljes mértékben, tökéletesen egyetértek, hiszen, ha 13 bejutó helyről beszélünk, és az 5 százalékos küszöb megmarad, és 13 nemzeti kisebbség van, akkor gyakorlatilag elviszi az 5 százalékokkal, és ha kiszorzom, ez már 65 százalék, tehát már csak 35 százalék maradna, aki a pártokra szavaz, ami fizikailag is lehetetlen. Tehát, ha megtartanánk a parlamenti küszöböt, akkor matematikailag is kizárnánk a pártok nagy részét, úgyhogy egyetértünk ebben a gondolatban.

ELNÖK: Köszönöm. Ha nincs további hozzászólás, akkor az ülést berekesztem azzal, hogy a további témák megtárgyalására – és ide betagozzuk a határokon kívül élő magyar állampolgárok választójogának a kérdését – egy későbbi időpontban kerül sor. *(Dr. Gyüre Csaba: Köszönöm szépen.)* Most köszönöm a részvételt, az ülést berekesztem. Viszontlátásra!

(Az ülés befejezésének időpontja: 14 óra 20 perc)

Dr. Salamon László
az albizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Bihariné Zsebők Erika